

„Imel bi tudi jest še rad,
Naj bi se zdaj, dokler je mlad,
Naučil špraho nemško
Umeti kot slovensko“.

„Jest mislim, da Snovarjev Jošt
Ga vzel saboj bo tje na post,
Ko pojde na tèkanje,
Vsakletno mojstrovanje.

Pregovor krajnski stari je,
Da tkavci grejo čez meje,
Ko pride pepelnica,
Nam post je že resnica“.

Tako je tudi Jošt pobral
Orodje skup in se podal
Z napolnjeno bisago
Čez Dravo, reko drago.

Za njim je tudi šel Tomaž,
Priložnost bila je k' nalaš
Zavleči ga na Nemce,
Kjer ni slovensč'ne sence.

Prišla v Celovec sta, aj aj,
Kako razblaznil ga je zmaj!
Še takošne zverine
Na Krajnskem vidil ni ne.

Zamaknjen ves pred Herkulom
Je dolgo čakal, kdaj z bûtom
Po glavi ga bo vdaril. —
Pa mož si je prevdaril.

Od tod ga je cêfral naprej
Tajisti dan, ne vem, doklej;
Tomaž mu je že pešal
In glavo zlo pobešal.

Prihodnji dan že na večer
Prišla sta v selo Felzenč'er;
Tù Jošt imel je znanje,
Začel je svoje tkanje.

Tomaža kmalo je spečal,
Ga nek' mu pavru v službo dal,
Za lon je izgovoril,
Obleko da bo storil.

Tù je volaril troje let,
Potem pa se povernil spet
Na Krajnsko ves prestvarjen,
Po duhu pa pokvarjen.

Ko polni šip je imel obraz,
Tako se spasel je tačas,
In kadar je zasopel,
S težavo je le hropel.

Tomaža mati viditi
Od daleč mu naprot leti;
K' roké sta si podala,
Ga mati je prašala:

„Si lačen, ljubi moj Tomaž,
Kaj si želiš, kaj rad imaš?
Le reci, kaj bi jedel,
Boš sam najbolje vedel“.

Tomaž le nemško godernja,
Ter pravi, da nič več ne zná
Meniti se slovensko,
Da le razume nemško.

Kako je mati žalostna
Da se zmeniti ž njim ne zná!
To žalost popisati
Bi mógla sama mati.

Ga praša uno, praša to,
Tomaž derži se le terdó,
Ko mutec dokazuje,
Se nemško odrezuje.

Plevel pa je z glavó majal,
Nevoljen proti sebi djal:
Tomaž se ni obrusil nič,
Ničesa ni, ne miš ne tič.

Na to gré mati v kuhinjo,
Tomaž šterbenka jo za njo.
Kaj vgléda! Krače, gnjati
Gor v dimniku bingljati.

Pokazal je na masten kos,
Po nemško rekel: „dòs bër bòs“;
Zdaj ga je zastopila,
Po burklje berž skočila.

Na kviško dregne krepkih rok,
Kar cepne kraca doli, čmok!
Tomažu nos razbije,
Da grozno zaupije:

„O joj, o joj, o joj moj nos
Je razmesaril zdaj mi kos —
O ti pekvata krača,
Si vendar od rogača!“

Če prav mu zlo je tekla kri,
Ljubó je bilo materi,
Da jezik razvezala
Mu krača, glas je dala.

Dovolj bi bilo treba krač,
Da bi jo sku il vsak bahač,
Ki zvirá se po ptuje,
Svoj jezik zanicuje!

V. Kurnik.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. Cesarski ukaz od 30. januarja t. l., ki velja za vse dežele cesarstva razun Beneškega, Dalmacije in vojaške Granice, določuje napravo priseljnih poljskih čuvajev in kako naj se ravna s tistimi, ki so na polji kakošno škodo naredili. Poglavitniše reči te postave damo našim gospodarjem ob kratkem na znanje. Da se poljsko blago varuje kakoršne koli škode — govori ta postava — je dovoljeno (pa ne ukazano) udinjati poljskih čuvajev ali varhov. Pod poljskim blagom se razumejo vse reči, ki so s kmetijstvom (poljskim gospodarstvom) v kakoršni koli bližnji ali daljni dotiki, dokler so na prostem polji. Za to varstvo se pa morejo le taki poljski čuvaji v prisego vzeti, ki si jih udinjajo občine (soseske) ali pa posestniki večjih kmetij. Taki priseljeni čuvaji imajo vse postavne pravice očitne straže in gosposkih služabnikov. Da se spoznajo, naj v službi nosijo na roki okvir in pa majhno puško na rami, ktere se pa smejo poslužiti za brambo le takrat, kadar jih hoče kdo res s silo napasti. Vjeti sme poljski čuvaj le take poškodovavce, ki so mu

neznani ali ki nimajo stanovitnega stanovališča; druge sme le takrat zgrabiti, ako ne ubogajo, kar jim čuvaj veleva, ali mu gerde besede dajejo ali ga napadajo, ali pa take, ki so veliko škodo naredili. Vjetega poškodovavca mora čuvaj k županu gnati, da ga izroči cesarski gosposki. Vsaktero poškodovanje poljskega blaga, ktero ne spada pod še hujše določila kazenske postave, velja za poljsko škodo, ki se ima po stopnjah pokoriti v dnarjih s 25 kr. do 40 gold. nov. dn., ali pa z zaporom do 8 dni, ali pa tako, kakor v nekterih deželah že obstoječe poljske postave določujejo. Tudi z delom more poškodovavec storjeno škodo odslužiti. Ako živina poljsko blago poškoduje, jo ima čuvaj rubiti za tistega, čigar blago je poškodovano bilo.

— Presvitli cesar so 1. dan t. m. sprejeli dva poslanca ogerskih protestantov barona Vay-a in Pronay-a. Kakor se kaže, se utegne zdaj ta zadeva tako poravnati, da bo prav na obe strani.

— Feldmaršal baron Hess je z zahvalnim pismom cesarjevim za 55letno cesarsko službo v pokojni stan djan in za stotnika trabantne garde izvoljen. Njegovo službo je prevzel feldzm. vitez Benedek.

— Zlo se je govorilo, da se ces. mornarstvo in pa 1. armadno kerdelo pripravlja za vojskino stan. „Oest. Zeit.“ pravi, da je to čisto bôsa.

— Prepoved od 30. jan. l. l., da se čez meje našega cesarstva ne smejo konji nikamor prodajati, je po cesarskem sklepu od 24. p. m. preklicana; le za Sardinijo, Toskano, Modeno, Parmo in Romagno še velja.

— Zdaj je gotovo, da bo tukaj izhajal nov časnik, ki bode v duhu konservativnem posebno zagovarjal zadeve visoke gospôde; program tega časnika je podpisalo 6 grofov.

— V našem cesarstvu je po novem številjenji 330 bolnišnic, zraven pa še 139 vojaških; leto in dan pride v nje bolnikov okoli 400.000; norišnic je 40 s kakimi 6000 norimi; porodnih hiš tudi 40 s 16.000 otročnicami; hiš za najdene otroke 33 z 24.000 otroci.

— Celo mesto je polno grozovite prigodbe, ki je te dni na dan prišla. Neki kupcijsk služabnik, Schmitt po imenu, je svojega gospodarja K. Hurtza umoril in mu 6000 gold. vzel. Zakriti to hudodelstvo, je mertvega stlačil v popotno skrinjico (kofer) in jo z napisom, da so sladkarije in sadje v nji, poslal po železnici v Prago v neko gostivnico s pismom, naj se kofer shrani, dokler ne pride kdo po-nj. V drugem pismu čez več dni kerčmarju piše, naj pošlje kofer v Przemyslan v Galicijo; ker ondi tudi nikogar ni bilo po skrinjico, se je poslala v Lvov in odtod v Rzeszov, kjer je v magazinu železnice ostala. V tem pa je gujilo truplo začelo tako smerdeti, da so jo odperli in našli — umorjenega človeka v nji. Morivca ima že sodnija v rokah; mlad človek je, 20 let star, in tako nedolžnega obraza, kakor da bi ne znal pet šteti.

Iz Tersta. Svetli škof teržaški so 2. dan t. m. izdali pastirski list, v katerem se krepko potegujejo za pravice papeževe.

Galicija. Z Lvova. 4. dan jan. je tukajšni mestni župan razposlal vsem mestnim uradnikom ukaz, naj se vsled ministerskih ukazov od 25. avgusta in 20. dec., v vseh rečeh, kadar imajo z ljudstvom opraviti, z besedo in pismih poslužujejo poljskega ali pa rusinskega jezika.

Z Tiroljskega. Celó malokdo je zadovoljen s tem, kar je v posvet poklicana komisija zastran nove osnove deželnih namestnikov sklenila in vsak želi, naj bi visoka vlada tega ne porajtala, ker se ne ujema več s potrebami sedanjega časa. Tisto razdeljenje deželnih namestnikov v 4 stanove je staro kopito, ktero ne velja za današnje dni.

Z Laškega. Čigava bo Savoja in Nica? Ali bote ostale Sardinii, ali bote padle pod Francozko? To je zdaj poglavitno vprašanje. Ugibuje se na vse strani. Sar-

dinski časnik „Opinione“ piše, da večina Savojev in Nicanov noče francozka biti, in da Sardinija ni prevelika, dokler nima tudi Beneškega; dokler ima Avstrija Beneško — pravi — je to Sardinii vedno nevarno žuganje. Francozki „Constitut.“ pa piše: „ne ti, ki pravijo, da zedinjenje Savoje s Francozkom je že gotovo, in ne uni, ki terdijo, da se to ne bo zgodilo, vejo kaj pravega“. Kaj se bo tedaj skuhalo, še nobeden ne vé.

Z Rima. „Novice“ so ob svojem času oznanile, da je cesar Napoleon 31. dec. pisal papežu. Sv. oče so prejeli to pismo 7. jan. in berž drugi dan so odgovorili cesarju z mirno besedo med drugim to-le: „Veličanstvo! Dobro mi je znan Vaš težavni stan, kterega tudi Vi sami čutite. In ravno zavolj teh lastnih težavnih okoljšin mi že večkrat svetujete, naj bi zavoljo vesoljnega evropskega miru se odpovedal puntarskim deželam, ter mi zagotovljate, da ostale dežele mi bojo varovale velike vlade. Al to nikakor ne more biti. Jez ne morem dati, kar ni mojega, ker rimski tron ni lastnina kakošne kraljeve rodbine, ampak je last vseh katoličanov. In če puntarji v legacijah dosežejo kar hočejo, bo to izgled drugim prekucijam, domačim in unanjim. Pravite, da vlade bojo varuške mojih ostalih dežel, — al jim bo pa tudi mogoče? Naravnost Vam moram reči, da ne pedí rimske zemlje ne morem odstopiti, naj se zgodi kar hoče. Čmu so mi dežele — pravite dalje — ki so se poslednjih 50 let že tolikrat spuntale zoper rimsko vlado? Ali pa ne pomislite brezštevilnih puntov v Vaši francozki deželi poslednjih 70 let! Kdo pa bo mogočnemu francozku narodu svetoval, naj bi zavoljo miru evropskega stisnil meje države svoje? Oba bova stopila enkrat pred sodbo Božjo; dajva, da naji bo zadela milost njegova ne pa pravica! Sicer pa Vas zahvalujem za dobrovoljne zagotovila zastran mene samega, in prosim Boga, naj čez Vas, cesarico in mladega cesarica razlije obilen blagoslov Svoj!“

— 19. jan. so papež tudi na vse škofove pismo poslali, v katerem jim razodevajo serčno veselje nad njih obnašanjem v teh bridkih časih, milujejo hude stiske in zagotovljajo, kakor v pismu do cesarja, da se ne bojo udali terjatvam njegovim.

— 22. jan. zvečer je bil Rim zelo nepokojen. Okoli 4000 ljudi se je zbralo v ulicah „Collona“ in so kričali: „Živio Napoleon! Živila Francozka! Živio Viktor Emanuel! Proč z Antonelli-tom! Proč z duhovno vlado!“ Celo mesto je bilo v velikem strahu; sv. očeta je razujzdanost Rimljanov bridko razžalila. Francozki poveljnik general Goyon je drugi dan oklical, da hoče mir v Rimu in da bo nepokojneže strahoval.

Francozko. Iz Pariza. — Kar se je poslednji čas tukaj zgodilo, pač očitno kaže, da cesar Napoleon ne terpi nobenega nasprotovanja, tudi iz Rima ne. Zdaj, ko ima Napoleon gori omenjeno papeževo pismo v rokah in vé, kaj so sv. oče katoliškimi škofom pisali, — zdaj ne skriva Napoleon III. več, da ga zoper Rim vodijo misli strica njegovega Napoleona I. Ukazuje cerkveni časnik „Univers“ zatreti, ker je — kakor „Moniteur“ pravi — preveč zmešnjav delal, je pokazal, da ne terpi nobenega pretresovanja o papeževih zadevah. „Kdor ni v vsem z menoj — pravi v „Moniteur-j“ — je zoper mene; kdor ima moji rimski politiki kaj očitavati, ta nima nobenega izgovora, da nasprotuje meni“. Kakor „Moniteur“ govori, tako govore tudi vsi napol vladni časniki „Constitut.“ in drugi, ki naravnost pravijo, „ako ne stori papež, kar francozka vlada od njega terja, naj si sam pripiše nevarnost, v katero utegne priti; francoska vlada, katoliški veri vseskozi nepremakljivo udana, bo sv. očeta na prestolu njegovem v Rimu branila in mu Rim z okolico njegovo ohranila, al za vse druge dežele papeževe ji ni mar, ako se spuntajo zoper njega“. To so kaj čudne besede! Napoleon si je prilastil

mogočnost, kakor da bi v njegovih rokah bila osoda cele Evrope. Kaj se bo po tem takem še na Rimskem in drugod po svetu godilo, nobena živa duša ne vé. Klopčič politični je tako zamotan, da tudi nobena vlada danes ne vé, kaj se bo jutri zgodilo. V takih okoljšinah je razglasil ministra Randon-a v „Moniteur-j“ od 4. t. m., da hoče po namenu cesarjevemu državnemu svetu nasvetovati, nabere vojakov za leto 1859 od 140.000 zmanjšati na 100.000, le vesica, ki ima za trenutke migljati na oblačnem političnem nebu.

Angleško. Iz Londona 4. febr. Minister Russel je državnemu zboru na znanje dal, „da, ker se je kongres razderl, je treba vse žile napeti, da se ne vname nova vojska. Angleška vlada, terdne volje mir ohraniti, je danes od sardinske vlade pismo prejela, v katerem ji zagotavlja, da ne bo vojske zakurila; tudi francozka vlada ne želi vojske; avstrijska vlada nima namena, Sardinije prijeti, — tedaj je strah zavoljo vojske prazen. Res je, da v orožnicah francozkim se noč in dan dela, al cesar Napoleon hoče le na morji močan biti; tudi angleška vlada se oborožuje, pa le za lastno brambo“. — Kdor to bere, da se vsak le za brambo pripravlja, mora pač barati: kje pa je sovražnik?! — Nekatere novice terdijo, da angleška vlada terja od francozke, naj njena armada kmali zapusti celo laško deželo. Ali je res ali ne, kdo more zdaj to vediti, ko je govoric resničnih in praznih na cente, in ko še vlade danes same ne vejo, kaj bojo jutri storile.

Serbija. Kneza Miloša zelo žalilo tisto pismo, ki ga je nedavnej iz Carigrada prejel, v katerem mu turška vlada očita, da je nekoliko kriv nepokojnosti v Bosni in Bulgarii. Kakor knez terdi, je begunom iz Bosne in Bulgarije zavetje dal, in jih v Serbii na državne stroške le zatega voljo redi, da domú pridši ne vžgejo očitnega punta, kar bi tolikanj lože bilo, ker je nezadovoljnost tam od dné do dné večja zavoljo tega, ker vse kristjanom obljubljene preuredbe niso resnica.

Žitna cena

v Kranji 6. februarja 1860.

Vagán pšenice domače 5 fl. 60. — banaške 5 fl. 80. — reži 4 fl. — — ječmena — fl. — — ovsar 2 fl. 60. — prosa 4 fl. — — ajde 3 fl. 40. — kornuze 5 fl. 16. — soršice — —

Kursi na Dunaji

4. februarja 1860

v novem denarji.

Deržavni zajemi ali posojila.	Druge obligacije z lotrijami.
5% obligacije od leta 1859	Kreditni lozi po g. 100 . g. 103.25
v novem dnar. po 100 g. g. 65.50	4 1/2% Teržaški lozi po 100 „ 129.—
5% nar. posojilo od l. 1854 „ 77.75	5% Donavske parabrod-
5% metalike „ 69.—	ske po g. 100 „ 103.50
4 1/2% „ „ 59.50	Knez Esterhazy. po g. 40 „ 85.—
4% „ „ 54.—	Knez Salmove po g. 40 „ 40.—
3% „ „ 41.—	Knez Palfyove po g. 40 „ 39.75
2 1/2% „ „ 35.—	Knez Claryove po g. 40 „ 35.50
1% „ „ 14.—	Knez St. Genoisove po g. 40 „ 39.75
Obligacije zemlišn. odkupa.	Knez Windischgrätz. po g. 20 „ 22.75
(po 100 gold.)	Grof Waldsteinove po g. 20 „ 27.50
5% doljno - avstrijsanske g. 90.50	Grof Keglevičeve po g. 10 „ 16.—
5% ogerske. „ 71.50	Denarji.
5% horvaške in slavonske „ 70.50	Cesarske krone g. 18.30
5% krajnske. štajarske,	Cesarski cekini „ 6.32
koroške, istrijsanske „ 86.—	Napoleondori (20 frankov) „ 10.72
Deržavni zajemi z lotrijami	Souvraindori „ 18.40
Zajem od leta 1834 po 250 „ 370.—	Ruski imperiali „ 10.95
„ „ „ 1834 petink. „ 370.—	Pruski Fridrikdori „ 11.30
„ „ „ 1839 „ 124.50	Angleški souvraindori „ 13.40
„ „ „ 1839 petink. „ 120.—	Louisdori (nemški) „ 10.95
4% narodni od leta 1854 „ 108.50	Srebro (ažijo) „ 32.—
Dohodkine oblig. iz Komo „ 16.—	